ROK VII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 16

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 SIERPNIA 1932 ROKU

O KOORDYNACJĘ POCZYNAŃ PRZEMYSŁOWYCH

Przed niedawnym czasem referowaliśmy na tem miejscu porozumienie, osiągnięte między przemysłem i rolnictwem w zakresie zagadnień tłuszczowych. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że całokształt tych spraw jest nietylko jednym z ciekawszych, ale też najtrudniejszych problemów w splocie skomplikowanych zagadnień, jakie obserwowaliśmy w naszem powojennem życiu gospodarczem. Rozbieżność stanowisk i interesów przemysłu i rolnictwa zdawała się być tak znaczna, że próby dojścia do porozumienia witane były z niedowierzaniem. Jednak, uzbrojone w najlepszą wolę i skłonność do kompromisu, potrafiły obie strony doprowadzić do całkowitego uzgodnienia poglądów, formułując podstawowe w tej dziedzinie tezy w protokółach, ogłoszonych na łamach „Wiadomości Przemysłu Chemicznego".

Koordynacja poczynań rolnictwa i przemysłu, realizowana w rozumieniu wyższego ponad interesy indywidualne dobra powszechnego, wskazała że znalezienie wspólnego języka przez dwa podstawowe działy naszego gospodarstwa narodowego nie jest bynajmniej nieosiągalne. Narada u Pana Ministra Przemysłu i Handlu na temat preferencji dla krajowych surowców pochodzenia rolniczego udowodniła, iż na innych odcinkach — wełny, konopi, lnu, skór — podobnie uda się osiągnąć porozumienie.

W płaszczyźnie realnego uzgodnienia rozbieżnych napozór stanowisk, tem jaskrawiej rysują się istniejące, niestety, fakty braku koordynacji między poszczególnemi przedsiębiorstwami jednej gałęzi przemysłu. W imię drobnych partykularnych interesów przedsiębiorstwa prowincjonalnego o wygórowanej ambicji — byliśmy przed paru dniami świadkami ataku na wielkiej doniosłości posunięcia, podyktowane w imię urzeczywistnienia porozumień między przemysłem i rolnictwem.

Jak wiadomo, jedną z zasadniczych spraw w całokształcie zagadnień tłuszczowych była produkcja margaryny i sztucznych tłuszczów jadalnych, w których rolnictwo dopatruje się konkurencji dla tłuszczów pochodzenia zwierzęcego. Dwie kolejno wysunięte koncepcje rolnictwa nałożenia akcyzy na sztuczne tłuszcze jadalne, lub też wprowadzenia wysokich stawek celnych na surowce tłuszczowe i rozciągnięcia kontroli nad fabrykami chemicznemi, surowce te przerabiającemi (więc np. na fabryki mydła) — nie mogły być przyjęte, gdyż godziły w podstawowe interesy przemysłu techniczno-tłuszczowego. Ostatecznie więc uzgodniono pogląd, że tylko na drodze reglamentacji produkcji artykułów gotowych — sztucznych tłuszczów jadalnych — uda się osiągnąć zadośćuczynienie interesom rolniczym, bez zbyt dotkliwej szkody dla produkcji. Cyfrę wytwórczości margaryny, 100%-owych tłuszczów jadalnych, oraz tłuszczów mieszanych na bieżący rok gospodarczy ustalono w wysokości 16.000 tonn, doceniając zresztą ogrom trudności, jakie nasuną się przy realizacji tej tezy.

Tymczasem jedno z prowincjonalnych przedsiębiorstw, patrząc najwidoczniej na ogólne sprawy o państwowem znaczeniu pod kątem ciasnego partykularza, postawiło pod znakiem zapytania słuszność przemysłowo-rolniczego porozumienia, dążąc nawet niedwuznacznie do rozbicia osiągniętego po wielomiesięcznych obradach kompromisu. Czołowym argumentem opozycjonistów była obawa, czy przy podziale globalnego kontyngentu między poszczególne jednostki wytwórcze nie zostaną pokrzywdzone interesy jednej z grup na korzyść innych, przyczem — fakt znamienny — proponowany arbitraż ze strony czynnika, gwarantującego całkowitą bezstronność na wypadek bezpośredniego niedojścia do porozumienia, nie uzyskał aprobaty ze strony rzekomo pokrzywdzonego przedsiębiorstwa.

Szczegóły powyższe zasługują na uwagę. Jeżeli bowiem na każdem polu działalności niedyscyplinowane jednostki będą się starały zamącić linje wytyczne naszej polityki gospodarczej i znajdą przytem posłuch zamiast potępienia — wówczas zasada koordynacji poczynań przemysłowych, bezsporna z każdego punktu widzenia, będzie zachwiana w swojej istocie ku szkodzie poczynań, mających na celu nadrzędny interes ogólny.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 28 lipca r. b. zmarł nagle Dyrektor Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, poseł na Sejm, ś. p. Stanisław Wartalski.

Zmarły był pierwszym dyrektorem Izby Warszawskiej, wnosząc na jej teren całe swoje wieloletnie doświadczenie, niezmordowaną pracowitość i rozległe stosunki krajowe i zagraniczne. Ze szczególną życzliwością odnosił się Zmarły do postulatów przemysłu chemicznego, doceniając należycie znaczenie tej dziedziny wytwórczości w całokształcie naszego gospodarstwa narodowego.

Śmierć ś. p. Stanisława Wartalskiego jest dotkliwą stratą zarówno dla naszego samorządu gospodarczego, jak dla reprezentacji polskich interesów gospodarczych zagranicą, jak wreszcie dla całego przemysłu i handlu polskiego.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 1 do 15 sierpnia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach ustawodawczych:

odbył szereg narad, dokładnie zbadał i zaopinjował projekt przepisów wykonawczych do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Monopolu Spirytusowym,

przeprowadził właściwą ankietę i zaopinjował projekt Rozporządzenia o obowiązku rafinowania olejów roślinnych, przeznaczonych do spożycia.

W sprawach celnych:

odbył narady z przemysłem naftowym i łącznie z nim zaopinjował negatywnie projekt różniczkowania celnego tłuszczów utwardzonych i podwyższenia stawki celnej na takie tłuszcze utwardzone, które obok innych zastosowań mogą służyć również do fabrykacji świec,

odbył narady i wystąpił z odpowiedniemi wnioskami w sprawie procedury, stosowanej przez władze celne przy przewozie sztucznych tłuszczów jadalnych z terenu w. m. Gdańska na teren Rzeczypospolitej.

W sprawach handlu wewnętrznego:

zwrócił uwagę władz na zjawiające się na rynku wyroby perfumeryjne bez oznaczenia siedziby przedsiębiorstwa i miejsca fabrykacji towaru, co stoi w jawnej sprzeczności z obowiązującemi w tej dziedzinie przepisami i postawił wniosek o konfiskatę takich wyrobów.

W sprawach ogólnych:

uczestniczył w naradzie Związku Izb Przemysłowo-Handlowych w sprawie uzgodnienia stanowiska Izby katowickiej z poglądami pozostałych Izb w zakresie spraw tłuszczowych.

Z PRZEMYSŁU NAWOZÓW SZTUCZNYCH

Konsumcja nawozów sztucznych spada nietylko w Polsce, lecz na całym świecie. Jesteśmy w możności podać liczby, dotyczące spożycia nawozów sztucznych w Niemczech. W kampanji 1930 — 31 spadek sprzedaży w porównaniu z kampanją poprzednią wyniósł: 11,5% dla azotu, 17,6% dla P_2O_5, 9,8% dla K_2O i 14,3% dla CaO. Przyjmując zużycie nawozów sztucznych w Niemczech na 1 ha w kampanji 1913—14 za 100, otrzymamy następujące liczby w kampanji 1930—31: dla azotu — 195, dla P_2O_5 — 82, dla K_2O — 144, dla CaO — 65.

Zdolność produkcyjna światowej wytwórczości azotowej, która może być oceniona na 3 miljony tonn azotu związanego rocznie, została wyzyskana w kampanji 1930—31 zaledwie w 56%, podczas gdy w kampanji poprzedzającej — w 74%.

Jednak nawet na tle tego spadku konsumcji nawozów, zwłaszcza fosforowych, w Niemczech odpowiednie liczby polskie kształtują się wręcz katastrofalnie. Zużycie superfosfatu w roku 1931 wyniosło zaledwie 40% liczb z roku 1928, mimo że producenci superfosfatu prowadzą racjonalną politykę cen, obniżając je z roku na rok. Tak więc cena za 1 kg% P_2O_5 w sezonie jesiennym r. 1930 wynosiła 80 — 87 groszy, w sezonie jesiennym 1931 — 72—76 groszy, w sezonie jesiennym 1932 — 67—70 groszy. Oczywiście, w porównaniach tych nie można brać na uwagę sezonu wiosennego roku bieżącego, gdy superfosfat sprzedawany był przez fabryki po cenach znacznie niższych od kosztów własnych wytwórczości — w wyniku prowadzonej podówczas walki konkurencyjnej między poszczególnemi fabrykami i tendencji częściowego choćby opróżnienia magazynów.

Położenie przemysłu superfosfatowego jest bardzo ciężkie. Tylko zorganizowana akcja kierowniczych w rolnictwie czynników, uruchomienie długoterminowych kredytów na zakup nawozów sztucznych — może spowodować z jednej strony powrót do racjonalnego nawożenia gleby, z drugiej zaś — polepszenie sytuacji fabryk nawozów sztucznych.

PRZEPISY O STOSOWANIU SOLI PRZEMYSŁOWEJ

Ogłoszone ostatnio Rozporządzenie Ministra Skarbu o obrocie solą oraz w sprawie cen soli zmieniają nieco dotychczasowe przepisy w zakresie soli przemysłowej, używanej jako podstawowy surowiec w wytwórczości chemicznej.

Na cele przemysłowe używana być może sól skażoną, przyczem Minister Skarbu ustalił następujące środki skażające do soli, używanej w przemyśle chemicznym:

Na 100 kg soli należy użyć 6 kg roztworu stężonego ługu sodowego (ok. 32%), lub 2 kg sody bezwodnej, lub 2 kg drobno potłuczonego wodorotlenku sodowego, lub 2 kg kwaśnego siarczanu sodowego—wszystko do wyrobu kwasu solnego, siarczanu sodowego, mydeł, gliceryny i t. p.

Na 100 kg soli należy użyć 2 kg sproszkowa-

nego węgla — do regeneracji filtrów zmiękczających wodę.

Minister Skarbu może zezwolić na stosowanie również innych środków szczególnego skażania soli, lub też na stosowanie wyżej wymienionych środków w innym stosunku.

Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopoli mogą wydawać zezwolenie na nabycie soli nieskażonej do celów przemysłowych wówczas, gdy użycie soli skażonej byłoby ze względów technicznych niemożliwe (np. do wyrobu sody, barwników, materjałów wybuchowych i t. p.).

Sól przemysłowa może być sprzedawana tylko tym osobom, które uzyskają odpowiednie zezwolenie Urzędu Skarbowego; sprzedażą soli do celów przemysłowych trudni się wyłącznie Polski Monopol Solny, jeżeli chodzi o sól nieskażoną, jak również hurtownie soli, jeżeli chodzi o sól skażoną środkami szczególnego skażenia.

Przedsiębiorstwa, używające soli do celów przemysłowych, podlegają nadzorowi skarbowemu, przyczem odpowiednie przedsiębiorstwa obowiązane są prowadzić księgi kontroli.

Cena sprzedażna soli skażonej lub nieskażonej na cele przemysłowe została oznaczona w wysokości zł. 3,75 za 50 kg. Przy sprzedaży soli przemysłowej, skażonej innemi środkami aniżeli olejem mineralnym lub 2% sody, dolicza się do ceny powyższej jeszcze koszt skażania soli.

Przepisy powyższe weszły w życie dn. 30 lipca 1932.

KRONIKA

Dn. 3 sierpnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem przyjęto w poczet członków Związku Gdańską Wytwórnię Olejów sp. z. o. p. w Gdańsku. Przyjęto do wiadomości rezygnację z mandatu członka Zarządu Związku p. Janusza Kirchmayera, b. dyrektora Związku Przemysłu Superfosfatowego, i uchwalono wyrazić Mu podziękowanie za długoletnią współpracę z Zarządem Związku.

Rozważano inicjatywę redakcji „Gazety Handlowej" w sprawie wydania specjalnego zeszytu, w związku z 10-cioleciem Ajencji Wschodniej i postanowiono poprzeć w zasadzie tę inicjatywę, opracowując odpowiedni artykuł dla „Gazety Handlowej" i zwracając się do członków Związku o przychylne zajęcie stanowiska w stosunku do tej inicjatywy.

Jedna z firm handlowych w Poznaniu, zaprowadzona od szeregu lat na terenie zachodnich ziem polskich, zwłaszcza w hurtowniach drogeryjnych, pragnie objąć przedstawicielstwa na wspomnianą część Polski — w zakresie artykułów chemicznych, wytwarzanych w kraju. Bliższych informacyj udziela Biuro Związku.

Nakładem Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi ukazała się broszura Inż. Karola Bayera „Gdynia—polskim portem bawełnianym", ilustrowana szeregiem zestawień liczbowych i przedstawiająca dokładnie problem utworzenia z Gdyni polskiego portu bawełnianego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 61 z dn. 20 lipca r. b. ukazało się pod poz. 569 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 27 czerwca 1932 w sprawie specjalnych opłat za wykonywanie czynności przez funkcjonarjuszów Zarządu Ceł w czasie poza godzinami urzędowemi lub poza obrębem miejsca urzędowego, oraz za strzeżenie i konwojowanie towarów.

W Dz. Ust. Nr. 64 z dn. 27 lipca r. b. ukazało się pod poz. 602 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych o wyrobie, kontroli i sprzedaży surowic i szczepionek leczniczych, zapobiegawczych i diagnostycznych.

W Dz. Ust. Nr. 65 z dn. 30 lipca r. b. ukazało się pod poz. 608 Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 22 lipca 1931 w sprawie zakazu przywozu nawozów azotowych.

Rozporządzenie to rozszerza zakazy dotychczasowe na przywóz octanu wapnia i kwasu octowego. Połączenie zakazów przywozu nawozów azotowych z zakazem przywozu octanu i kw. octowego nie jest oczywiście spowodowane logiczną potrzebą, lecz względami formalnemi.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 31 lipca r. b. i obowiązuje aż do odwołania.

W Dz. Ust. Nr. 65 z dn. 30 lipca 1932 ukazały się pod poz. 609 i 610 Rozporządzenia Min. Skarbu z dn. 19 lipca 1932 o obrocie solą i w sprawie cen soli.

Omówienie tych Rozporządzeń podane jest oddzielnie.

W Dz. Ust. Nr. 66 z dn. 2 sierpnia r. b. ukazało się pod poz. 620 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 28 lipca 1932 w sprawie częściowej zmiany brzmienia art. 15 Rozporządzenia z dn. 11 czerwca 1920 o taryfie celnej.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia — od zaświadczeń wydawanych na prawo przywozu z zagranicy oraz wywozu zagranicę towarów zakazanych do przywozu lub wywozu pobiera się opłatę manipulacyjną w wysokości 1% — zamiast dotychczasowych 0,6% — wartości krajowej towarów objętych zaświadczeniem, najmniej jednak 1 zł. Rozporządzenie weszło w życie dn. 5 sierpnia r. b. i począwszy od tego czasu opłaty manipulacyjne z tytułu wszelkich udzielanych zezwoleń przywozu są już pobierane w wysokości 1% wartości importowanych towarów.

ECHA

* V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji w Amsterdamie nadał najwyższe odznaczenie „Plaque d'Or" Profesorowi Politechniki Warszawskiej i Dyrektorowi Instytutu Naukowej Organizacji w Warszawie, Karolowi Adamieckiemu, za jego 30-letnie prace na polu naukowej organizacji i za wybitne zasługi przez opracowanie metody harmonizacji, będącej obecnie wraz z metodą Taylora podstawą nauki organizacji. Dotychczas odznaczenie takie otrzymał jedynie znakomity uczony francuski, Prof. Le Chatelier.

Odznaczonemu uczonemu polskiemu, pionierowi naukowej organizacji, składamy najlepsze powinszowania.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,48 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,63 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	31,25 „
Klej kostny	205 „
Klej skórny	260 „
Krezol	128 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 „
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	200 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	125 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra sodowa 15,5% N	32,25 „
Siarczan amonu	28,40 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	190 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	105 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIA MAKSIMUM WYGODY, OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 656-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.
„FR. KARPINSKI SPÓŁKA AKCYJNA", Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny.
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
„Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI — Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11